

Seletuskiri

Vabariigi Valitsuse istungi protokollilise otsuse „Eesti keelevaldkonna arengukava 2021–2035 koostamise ettepaneku heakskiitmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Lähtudes riigieelarve seaduse §-dest 19 ja 20, Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. aasta määruse nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“ § 2 lõikest 5 ning Riigikogu 22. oktoobri 2019. aasta otsusest „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele eesti keele elujõu, arengu ja õppe tugevdamiseks“, teeb Haridus- ja Teadusministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku koostada Eesti keelevaldkonna arengukava 2021–2035.

Arengukava koostamise ettepanekus antakse ülevaade arengukava koostamise vajadusest, keelevaldkonna praegusest olukorrast, poliitikasuundadest ja tegevustest ning sihtidest, mis soovitakse saavutada aastaks 2035. Samuti antakse ülevaade arengukava väljatöötamise protsessist ja ajakavast ning esitatakse rakendamisega kaasnevate mõjude esialgne analüüs.

Arengukava koostamist juhib Haridus- ja Teadusministeerium.

Arengukava koostamisel võetakse aluseks ekspertide koostatud [visioonidokumendid](#), strateegia „Eesti 2035“ tulem, varasemad uuringud ja analüüsid: [„Eesti keeleseisund“ \(2017\)](#), [„Keelehoiakute uuring“ \(2017\)](#), [„Võõrkeelte oskuse roll tööturul“ \(2017\)](#), [„Õppekeel Eesti kõrgkoolides EHISE andmetel“ \(2018\)](#), [„Täiskasvanute eesti keele õppe korraldus ja riiklik rahastamine“ \(2019\)](#), [„Riigiasutustes selge keele kasutust takistavate ja soodustavate tegurite väljaselgitamine“ \(2019\)](#). Arengukavas kajastatakse Euroopa Liidu poliitika eesmäärke, mis annavad suuniseid keeleõppe (sh eesti keel teise keelena), digilahenduste, keeletehnoloogia (sh masintõlke) vallas.

Arengukava koostamise ettepaneku ja seletuskirja koostas Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleosakonna nõunik Sirli Zupping (sirli.zupping@hm.ee, tel 735 4025). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna jurist Sander Pelisaar (sander.pelisaar@hm.ee, tel 735 0261).

2. Eelnõu sisu

Arengukava koostamise eesmärk ja vajadus

Arengukava koostamise eesmärk on tagada eesti keele elujõud ja toimimine esmase keelena igas eluvaldkonnas, arendada keeletaristut, säilitada ja tugevdada eesti keele staatust ja mainet ning eestikeelset kultuuriruumi ja väärtustada teiste keelte valdamist. Selle poole liigutakse kooskõlas teiste Eesti riiklike poliitikavaldkondadega, arvestades põhiseaduse muude väärtuste ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetega, arvestades

arengustrateegias „Eesti 2035“ seatud sihte, ÜRO säästva arengu eesmärke ja Euroopa Liidu poliitilisi eesmärke.

Keelevaldkonna arengukavas on seatud järgmised strateegilised eesmärgid:

- 1) eesti keele staatus ja maine on tugev kõigis tegevusvaldkondades, sihtgruppides ja piirkondades;
- 2) Eesti keeletaristu ja keeletehnoloogia on ajakohane ja rakendatav;
- 3) eesti keele ja võõrkeelte õppimise võimalused ja õpetamise tase on Eesti kõigis piirkondades ühtlaselt head ja eri sihtgruppide jaoks võrdselt kättesaadavad.

Nende strateegiliste suundade seadmine on vajalik, et saavutada üldeesmärk. Selleks tuleb hoida eesti keele staatust ja suurendada eesti keele mainet kõigis tegevusvaldkondades, sihtgruppides ja piirkondades (väärtused, riigiasutuste selge keelekasutus, järelevalve). Tuleb tagada tänapäevane keeletehnoloogiline tugi, keelehooldesüsteem, terminitöö, keeleõppematerjalid, toimiv partnerasutuste võrgustik. Tuleb parandada eesti keele, eesti keele kui teise keele ja võõrkeelte õppimise võimalusi hariduses ja elukestvas õppes (sealhulgas e-õpe), tõsta õpetamise kvaliteeti ning väärtustada selge keele põhimõtteid ja võõrkeelteoskust.

Eelnõu koosneb kolmest punktist.

Punktiga 1 kiidetakse heaks ettepanek koostada Eesti keelevaldkonna arengukava 2021–2035.

Punktis 2 määratakse arengukava koostamise eest vastutavaks ministeeriumiks Haridus- ja Teadusministeerium ning arengukava väljatöötamises osalevateks asutusteks Kultuuriministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Justiitsministeerium, Riigikantselei ning Eesti Keelenõukogu.

Punktiga 3 tehakse Haridus- ja Teadusministeeriumile ülesandeks esitada arengukava Vabariigi Valitsusele heakskiitmisele 2020. aasta mais.

3. Eelnõu mõjud

Keelevaldkond seob kogu ühiskonda, selle eri sektoreid ning huvirühmi. Eesti keelevaldkonna arengukava rakendamise eesmärgiga ei kaasne negatiivset mõju ühelegi sihtrühmale. Esialgne hinnang valdkonna arengukava rakendamise eesmärgidele on välja toodud arengukava koostamise ettepaneku tabelis 2. Põhjalikumalt analüüsitakse mõjusid arengukava koostamise käigus.

4. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulud

Arengukava koostamisega seotud kulud kaetakse Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevuskulude eelarvest.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati ministeeriumide ja Riigikantseleiga. Eelnõu kooskõlastasid Riigikantselei, Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium, Justiitsministeerium ja Siseministeerium, kes kõik tegid muudatusettepanekuid. Rahandusministeerium esitas ettepanekud mitteametlikult. Kooskõlastamisel esitatud ettepanekud võeti dokumendi koostamisel arvesse, osa ettepanekuid võetakse arvesse arengukava koostamisel. Ettepanekute sisu on kajastatud kooskõlastustabelis, mis on toodud seletuskirja lisana.

Mailis Reps
minister